

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

**ЕКОНОМІКО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ СВІТОВОЇ
КРИЗИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Збірник тез доповідей

25 листопада 2021 року

Черкаси
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
2021

УДК 338.124.4 : 340

Члени організаційного комітету:

Аблязова Н. Р. – к. е. н., президент Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова;
Аблязов Д. Е. – к. ю. н., віце-президент Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова;

Чудаєва І. Б. – д. е. н., професор, ректор Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова;

Савченко С.О. – д.е.н., професор, перший проректор Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова;

Лисенко О.М. – к.політ.н., доцент, декан факультету права та гуманітаристики Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова;

Кузнєцова Л.В. – к.ю.н., завідувач кафедри публічного та приватного права Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова;

Ландіна А.В. – к.ю.н., доцент кафедри публічного та приватного права Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова.

Економіко-правова політика в умовах світової кризи: проблеми і шляхи подолання :
 збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції,
 м. Черкаси, 25 листопада 2021 року. Черкаси : Східноєвропейський університет імені
 Рауфа Аблязова, 2021. 190 с. [Укр., рос., англ. мови].

Матеріали конференції висвітлюють актуальні проблеми економіко-правової політики в умовах світової кризи. Збірник рекомендується для студентів, аспірантів, викладачів, науковців, а також фахівців-практиків, які цікавляться питаннями формування демократичних підвалин соціально-правової держави.

УДК 338.124.4 : 340

Редакція збірника не несе відповідальності за якісний зміст і оформлення авторських тез доповідей (статей) (стилістичні, орфографічні помилки тощо).

©Колектив авторів, 2021

© Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, 2020

Карамішева Л.О., Козловська С.Г. УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ.....	93
Карамішева Є.О. ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В КРАЇНАХ СВІТУ ПІД ЧАС КРИЗИ.....	95
Клименко К.В., Савостьяненко М.В. СПІВРОБІТНИЦТВО ЗІ СВІТОВИМ БАНКОМ В КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ АРХІТЕКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ.....	97
Коваль В.В., Сукач О.М. ПОСЛАБЛЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В КОНТЕКСТІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ЗАКОНОТВОРЦЯМИ ЗМІН.....	99
Коваль О. О. ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА, ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ.....	101
Козловська С.Г. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ АДАПТАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ.....	102
Космідайло О.І. ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ОДИН З ЧИННИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ.....	104
Кришталь Т. М. ДО ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ В ПАНДЕМІЧНИХ УМОВАХ.....	106
Лебідь Ю.С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	108
Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. ЗЛОЧИНИ В ПОДАТКОВІЙ СФЕРІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ.....	110
Лисенко О.М. ВИМОГИ ДО МАРКЕТИНГОВИХ ПРОЦЕСІВ ВІДПОВІДНО ДО СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ.....	112
Лошицький М.В., Лошицька Т.М. ЗЛОЧИННІ ДОХОДИ – ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ ДЕРЖАВИ.....	113
Малиш І.С. ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА РЕГУЛЮВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	115
Мартиненко О.Є. ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	117
Мацука В.М., Глушаниця А.В. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	118
Мацука В.М., Коваленко О.А. ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ В ПАНДЕМІЧНИЙ ТА ПОСТ-ПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД.....	120
Моїсеєнко Л.М. ЕВОЛЮЦІЯ ТРУДОВОЇ КНИЖКИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	122
Подольняк Я. В. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ГОТЕЛІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	124
Разумова Г. В., Оскома О.В., Драгун М.Д. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	126
Сімакова С.І. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ.....	128
Скринська В.О. ФІНАНСОВА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ.....	130
Скляренко В.Д., Козловська С.Г. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЧАСОМ КЕРІВНИКА..	132
Стовбецький С.М., Козловська С.Г. МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	134
Сукач О.М., Сарана Л.А. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ.....	137
Хижняк І.П. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ.....	139
Філіпенко Т.В. БЮДЖЕТ УЧАСТІ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	141
Чубань В.С., Брус В.В. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ.....	143
Чудаєва І.Б. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	146

- система збалансованих показників (Balanced Scorecard);
- процесно-орієнтоване управління (Activity-based management);
- інструменти управління взаємозв'язками зі споживачами (Customer relationship management);
- управління витратами на основі видів діяльності (Activity based costing);
- управління ризиками і змінами (Enterprise risk management / Change management);
- нові підходи до планування (Activity based budgeting / Priority based budgeting / Zero based budgeting);
- інформаційні технології (IT / IS).

Впровадження системи контролінгу на підприємстві – вимога сьогодення. Ця система кидає виклик традиційній контролюючій ролі фінансової служби на підприємстві, зміщуючи акценти з питання «Хто винен?» на конструктивніший – «Що робити?». Контроль минулого представляється менш ефективним, чим прагнення орієнтуватися на майбутнє.

Характерним трендом у фінансовій професії є прагнення до внутрішнього партнерства, а основним завданням стає надання внутрішнім клієнтам послуг, орієнтованих на максимізацію цінності. Сукупність усіх методів дозволяє отримати повну віддачу від інвестицій, удосконалення системи управління на підприємстві. Таким чином, контролінг – це більше образ мислення і спосіб здійснення управлінської діяльності, чим набір окремих інструментів.

Отже органічно вбудована в систему економічних служб підприємства служба контролінгу буде являти собою функціонально відокремлений напрям у його роботі, який дозволяє оптимізувати діяльність інших економічних служб, а також найбільш повно реалізувати можливість розробки альтернативних підходів для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень.

Список літератури

1. Дайле А. Практика контролінга. Москва, 2001. 353 с.
2. Інноваційне Придніпров'я: гра на випередження: монографія / О.І. Амоша, Ю.С. Залознова, С.В. Іванов, В.І. Ляшенко, І.Ю. Підоричева та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка (заг. ред.). НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, Дніпро, 2021. 286 с.
3. Іванов С.В. Управленческая сущность контроля. Економіка: проблеми теорії та практики. 2010. Вип. 253. Т. 7. С. 1569-1575.

Сімакова С.І.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Правова охорона навколишнього природного середовища є однією з найважливіших функцій нашої держави та реалізується багатьма специфічними засобами, особливе місце серед яких займають правові заходи. Встановлення кримінальної відповідальності, як найсуворішого виду юридичної відповідальності за кримінальні правопорушення проти довкілля реалізується через засоби кримінального права.

Кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства продовжує залишатись важливою складовою правового забезпечення екологічної безпеки, раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища. Існування такої відповідальності свідчить про нагальну потребу у теоретичному осмисленні та юридичному аналізі проблемних питань, пов'язаних з кваліфікацією кримінальних правопорушень проти довкілля. Зростання кількості злочинів проти довкілля завдає не тільки матеріальних, але й моральних втрат суспільству і державі, заподіює шкоду природі і здоров'ю людей.

Кримінальні правопорушення проти довкілля мають свою специфіку, адже їх предметом виступають окремі об'єкти природи (земля, водні об'єкти, ліси, тваринний світ тощо), тому при кваліфікації порушень у сфері довкілля необхідно брати до уваги їх особливий правовий статус. Таким чином, правильна **кваліфікація кримінальних правопорушень** допомагає досягти істини, реалізувати цілі та завдання кримінально-правової політики держави, забезпечити дотримання законності, винести обґрунтований судовий вирок та досягти справедливості кримінального покарання. Внаслідок цього, а також враховуючи те, що під час кваліфікації таких діянь виникають колізії, які впливають на призначення покарання та притягнення винних до відповідальності, правильна кваліфікація кримінальних правопорушень проти довкілля є актуальною проблемою.

Кваліфікація злочину вважається правильною, доки її не буде змінено чи скасовано в установленому порядку. Як зазначає Я. Мотовіловкер, правильна кваліфікація залежить від правильного встановлення не фактичних обставин справи, а від збігу ознак правильно встановлених фактів і ознак, вказаних у певній нормі [1, с.86]. Тож кваліфікація злочину буде правильною тільки тоді, коли вона здійснена на підставі повного, всебічного й об'єктивного дослідження фактичних обставин справи та застосування кримінального закону відповідно до загально визнаних принципів і правил кваліфікації. Інакше кваліфікація не буде правильною та відповідною, що негативно впливатиме на вирішення кримінально-правових, процесуальних, кримінологічних, криміналістичних й інших питань.

У питанні кваліфікації кримінальних правопорушень проти довкілля багато проблемних питань. Так, більшість статей розділу VIII "Кримінальні правопорушення проти довкілля" Особливої частини Кримінального кодексу України не переглядалися з 2001 року. Зазначені статті не повною мірою відповідають положенням Директиви "Про кримінально-правову охорону довкілля" та суспільним відносинам.

На сьогодні норми, що встановлюють відповідальність за правопорушення у сфері охорони довкілля в Україні, є застарілими, не відповідають світовій практиці (у тому числі європейській) та сучасним реаліям, що передусім призводить до екологічно-правового нігілізму, що потребує перегляду в частині їх актуалізації.

Наслідки невідомості норм кримінального права у сфері охорони довкілля мають місце, оскільки вони сьогодні:

- 1) залишають окремі порушення фактично безкарними, так як санкції цих статей є незначними
- 2) не співмірні зі ступенем суспільної небезпечності або шкідливості вчинених діянь чи із заподіяною довкіллю шкодою та не накладають на порушників санкції, достатні для зміни їхньої майбутньої поведінки
- 3) не передбачають відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю.

Причинами такого стану є відсутність реальних реформ галузі, низький рівень екологічної свідомості, непопулярність ідеї реформи екологічної відповідальності серед бізнесу та електорату і відсутність єдності політичних сил України у євроінтеграційних прагненнях держави.

Однією з проблем кваліфікації та документування діянь проти довкілля є законодавча неврегульованість взаємодії між органами прокуратури, досудового розслідування, Державної екологічної інспекції, Державного агентства рибного господарства, Державного агентства лісових ресурсів та інших зацікавлених органів у сфері захисту довкілля, що створює певні проблеми у інформуванні поліції про виявлення працівниками контролюючих органів порушень у сфері охорони довкілля.

Велика кількість нормативно-правових актів, які забезпечують захист екологічних прав, ускладнює їх використання органами, що здійснюють екологічний контроль та органами досудового слідства. Це негативно впливає на своєчасність виявлення ознак злочинів проти довкілля, оперативність їх розслідування та запобігання, притягнення винних до кримінальної відповідальності, відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю та здоров'ю людини.

Недостатньо вирішеними є питання забезпечення раціонального використання та охорони надр, вивчення підстав та умов юридичної відповідальності за порушення природноресурсового та екологічного законодавства, запобіжних заходів компенсації шкоди, завданої порушеннями екологічного та природноресурсового законодавства.

Перегляду потребують розміри штрафних санкцій, які є дуже низькими та безпосередньо статті Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України. З метою запобігання порушенням екологічного законодавства держави-члени ЄС передбачають саме кримінальні санкції, оскільки лише такий тип заходів може забезпечити досягнення належного виконання законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Так, згідно з Директивою від 19 листопада 2008 р. № 2008/99/ЄС “Про кримінально-правову охорону довкілля” (далі - Директива) держави-члени повинні забезпечити визнання деяких діянь злочинами [2]. Натомість більшість статей розділу VIII “Кримінальні правопорушення проти довкілля” Особливої частини Кримінального кодексу України не переглядалися з 2001 року, тобто ряд статей не повною мірою відповідають положенням Директиви [3].

Проблемна ситуація спостерігається і щодо застосування кримінальної відповідальності щодо юридичних осіб. Сьогодні кримінальний закон вміщує розділ злочинів у сфері довкілля, але притягує до відповідальності тільки фізичних осіб. За українським законодавством підприємства як юридичні особи не притягаються до кримінальної відповідальності у разі вчинення правопорушень проти довкілля. Натомість, основні порушення природоохоронного та природоресурсного законодавства вчиняються саме у зв'язку із діяльністю юридичних осіб.

З метою удосконалення законодавства у сфері охорони довкілля необхідно:

1) ліквідувати прогалини у кримінальному законодавстві, привести його у відповідність до РЄ про захист довкілля засобами кримінального права з урахуванням реалій та суспільних відносин;

2) декриміналізувати діяння, які не становлять великої суспільної небезпеки та чітко визначити межу між адміністративним правопорушенням та кримінальним правопорушенням, що сприятиме правильній кваліфікації цих діянь та усуне проблемні питання притягнення винних до відповідальності;

3) запровадити чіткі правові категорії, визначити у національному законодавстві поняття кримінального правопорушення у сфері довкілля, адміністративного правопорушення у сфері довкілля, передбачити кваліфікуючі ознаки таких діянь відповідно до міжнародних Конвенцій та Доктрин;

4) визначити загальне поняття екологічної шкоди згідно Директиви РЄ;

5) передбачити встановлення кримінальної відповідальності для юридичних осіб у сфері охорони довкілля.

Список літератури

1. Мотовиловкер Я.О. Мотивировка судом правильности применения закона. Правоведение. 1984. № 3. С. 98.

2. Directive 2008/99/ec of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law. URL: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:328:0028:0037:EN:PDF>

3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Скринська В.О.

Наукове видання

**ЕКОНОМІКО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ СВІТОВОЇ КРИЗИ:
ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ**

Міжнародна науково-практична конференція

Збірник тез доповідей

25 листопада 2021 року

(Укр., рос., англ. мови)

Головний редактор *О.М. Лисенко*
Технічний секретар оргкомітету *Т.С. Ремпель*

Підписано до друку 21.11.2021. Формат 60x90/16.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 12,6.
Тираж 70 прим. Зам. № 21.

Надруковано в редакційно-видавничому відділі
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
18036, м. Черкаси, вул. Нечуя-Левицького, 16; тел. 64-70-55

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 3734
від 17 березня 2010 р.